

Objectiviteit bij werkzaamheden van de accountant in het kader van een lopend of mogelijk toekomstig geschil

Noot naar aanleiding van verschillende uitspraken van de Accountantskamer waarin een accountant in het kader van een civielrechtelijk geschil tussen twee partijen werkzaamheden verrichtte en de objectiviteit van de accountant aan de orde was

A. Dieleman RA en mr. drs. J.F. Garvelink¹

Civielrechtelijke geschillen zijn voor de accountant traditioneel een bron van tuchtrechtelijke risico's. Accountants moeten objectief zijn. Waar twee partijen het (soms heftig) oneens zijn zal de accountant op zijn tellen moeten passen om niet van één (of soms zelfs beide) partijen het verwijt te krijgen dat hij zijn oren te veel naar de ander heeft laten hangen. In de praktijk leidt dat ook veelvuldig tot problemen. In het najaar van 2016 alleen al heeft de Accountantskamer verschillende keren een maatregel opgelegd omdat de betrokken accountant het fundamentele beginsel van objectiviteit onvoldoende (vaak 'niet') heeft onderkend en op grond daarvan (ook) geen maatregelen heeft genomen. Wij bespreken hier drie van die uitspraken.

1. De auteurs zijn accountant (directeur vaktechniek) bij Mazars in Rotterdam, respectievelijk advocaat te Amsterdam en vaste medewerkers van dit tijdschrift.

1. Objectiviteit in de VGBA

Dat accountants objectief moeten zijn zal niet verbazen. De wijze waarop aan dat beginsel invulling wordt gegeven zal overigens per opdracht kunnen verschillen. Om bij civielrechtelijke geschillen te blijven: een accountant die als partijadviseur optreedt (en dat duidelijk kenbaar maakt) kan binnen redelijke grenzen (hij moet bijvoorbeeld wel integer blijven en op grond van de VGBA² blijven handelen in het algemeen belang) best het standpunt van zijn cliënt verdedigen. De accountant die op verzoek van beide partijen een waardering maakt moet er

2. Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants. Deze verordening vervangt sinds begin 2014 zijn voorganger de VGC, die in de besproken uitspraken ook terugkomt. Ten aanzien van het hier besproken beginsel van objectiviteit geldt dat er geen wezenlijke verschillen in interpretatie zijn tussen de twee regelingen.

sterk voor waken niet zijn oren naar één partij te laten hangen, of zelfs maar die indruk te wekken. Het fundamentele beginsel van objectiviteit is in de VGBA uitgewerkt in art. 11. Overigens het fundamentele beginsel met de kortste tekst. De tekst van art. 11 VGBA luidt:

‘De accountant laat zich bij zijn afwegingen niet ongepast beïnvloeden.’

De toelichting bij de VGBA vult dit als volgt in:

In artikel 11 is het fundamentele beginsel objectiviteit uitgewerkt. Ter naleving van het fundamentele beginsel objectiviteit vermijdt de accountant iedere situatie die zijn professionele oordeelsvorming op een ongepaste wijze beïnvloedt. Ongepaste beïnvloeding kan bijvoorbeeld ontstaan door een vooroordeel, belangenverstrengeling of op andere wijze.

Dat is het conceptuele raamwerk. In art. 21 en 22 VGBA wordt uitgewerkt hoe met het conceptuele raamwerk om te gaan:

- de accountant moet omstandigheden identificeren en beoordelen die een bedreiging kunnen vormen voor het zich houden aan het (in deze casuïstiek) fundamentele beginsel van objectiviteit;
- indien sprake is van een bedreiging moet een adequate maatregel worden genomen (is dat niet mogelijk, dan moet de opdracht worden geweigerd of beëindigd);
- als een maatregel wordt genomen dient de accountant de bedreiging, zijn beoordeling ervan en de toegepaste maatregel vast te leggen.

Dat betekent dat het naleven van het fundamentele beginsel van objectiviteit bijvoorbeeld soms ook om maatregelen vraagt als nog geen sprake is van een daadwerkelijke bedreiging. Ook de vastlegging daarvan is in de praktijk vaak een aandachtspunt. Het zou niet voor het eerst zijn dat een accountant volkomen objectief is gebleven, maar verzuimd heeft maatregelen te nemen of die te documenteren (dan wel te onderbouwen en te documenteren dat een maatregel in de gegeven omstandigheden niet nodig was) waardoor hij tuchtrechtelijk alsnog de mist ingaat.

We geven hieronder (kort samengevat) enkele recente uitspraken van de Accountantskamer weer en trekken we daaruit een aantal conclusies. We zullen daarbij ook aandacht besteden aan de praktische vraag hoe accountants met dit soort kwesties om kunnen gaan.

2. Ruzie in de maatschap

Deze uitspraak van de Accountantskamer³ heeft betrekking op een maatschap van medisch specialisten die de maatschapsovereenkomst met een oogarts beëindigen. De betrokken accountant wordt in dit kader gevraagd een tussentijds financieel verslag op te stellen. De oogarts en de andere maten krijgen hierover onenigheid, hetgeen leidt tot een door de oogarts ingediende klacht tegen de betrokken accountant bij de Accountantskamer. In het licht van dit artikel is van belang dat de betrokken accountant niet alleen werkzaamheden voor de maatschap verrichtte, maar ook voor een aantal maten in privé. Dit onderdeel van de klacht leidt tot gegrondverklaring. De motivering (r.o. 4.6) (ingekort tot de voor dit artikel relevante onderdelen) luidt als volgt:

‘In zijn verweer is betrokkene er echter aan voorbijgegaan dat hij – zeker onder de gegeven omstandigheden, waar immers sprake was van ex-maten die een geschil hadden over financiële afwikkeling van de Maatschap en zich door advocaten lieten bijstaan, en een accountant die niet alleen ten behoeve van de Maatschap werkzaamheden verrichtte, maar ook voor twee van haar maten in privé zich had moeten afvragen [...] welke bedreigingen voor de fundamentele beginselen voor accountants met die opdracht gepaard gingen. Nu betrokkene [...] zich bovendien kennelijk niet heeft gerealiseerd welke bedreigingen – bijvoorbeeld en met name voor het zich houden aan de fundamentele beginselen “objectiviteit” en “deskundigheid en zorgvuldigheid” – zich bij de uitvoering daarvan op de wijze die betrokkene gewoon was, voordeden, laat staan dat hij daartegen waarborgen heeft getroffen, en daarnaast die bedreigingen en waarborgen niet heeft vastgelegd, heeft hij gehandeld in strijd met het “conceptueel raamwerk” als bedoeld in artikel A-100.5 van de VGC en artikel 21 van de VGBA.’

De Accountantskamer legt de betrokken accountant de maatregel van waarschuwing op, waarbij mede in aanmerking wordt genomen: *‘dat betrokkene in dit geval met het nalaten van het signaleren van ook maar enige bedreiging zich uitzonderlijk naïef heeft opgesteld en ook zijn rol ten opzichte van alle partijen onvoldoende duidelijk heeft gemaakt’* (r.o. 4.7). Wij merken daarbij op dat alle inhoudelijke verwijten omtrent de werkzaamheden van deze accountant (het vervaardigen van een tussentijdse financiële opstelling) intussen worden verworpen (r.o. 5.7). Er wordt dus niet vastgesteld dat de accountant niet objectief zou zijn geweest; hij wordt afgerekend op het feit dat hij zich er onvoldoende rekenschap van heeft gegeven dat die objectiviteit mogelijk werd

3. ECLI:NL:TACKN:2016:106, uitspraak Accountantskamer d.d. 28 oktober 2016.

bedreigd en daar dus ook geen maatregelen voor heeft genomen (en deze maatregelen derhalve ook niet heeft gedocumenteerd).

3. Bedrijfsopvolging vader naar zoon

In deze uitspraak ging het over de overdracht van een transport- en kraanverhuurbedrijf van vader op zoon.⁴ Zij komen een prijs overeen van EUR 1,2 miljoen, op basis waarvan in 2007 een eerste tranche wordt overgedragen. In 2013 volgt een laatste tranche van 70%, nadat eerst overleg is gevoerd over een neerwaartse aanpassing van de prijs tot EUR 300.000. De klacht tegen de twee betrokken accountants hield in dat ze (onder meer) niet in overeenstemming met het fundamentele beginsel van objectiviteit hadden gehandeld, omdat ze a) vader en zoon met uiteenlopende belangen hebben bediend en b) uitsluitend oog hebben gehad voor de belangen van de zoon. De overwegingen van de Accountantskamer met betrekking tot het fundamentele beginsel objectiviteit zijn als volgt (r.o. 4.6.3):

'De Accountantskamer stelt voorop dat een schending van het fundamentele beginsel van objectiviteit als bedoeld in artikel A-100.4 onder d. van de VGC niet alleen aan de orde is indien wordt vastgesteld dat van een objectieve oordeelsvorming daadwerkelijk geen sprake is, maar ook indien duidelijk is dat de accountant zich heeft begeven in een situatie waarin zijn objectiviteit te zeer in het gedrang komt. In casu is niet voldoende aannemelijk gemaakt dat betrokkenen de belangen van klagers daadwerkelijk niet goed behartigd hebben. Betrokkenen hebben echter onvoldoende aan partijen kenbaar gemaakt wat hun rol was en hoe zij omgingen met de (mogelijke) bedreiging voor hun objectiviteit als gevolg van de (mogelijk) tegengestelde belangen van enerzijds klagers (de vader) en anderzijds [de zoon] en diens vennootschappen. Betrokkenen hebben dienaangaande niets in hun dossier vastgelegd, hetgeen zij ter zitting ook hebben erkend, zodat niet kan worden vastgesteld of en op welke wijze zij partijen hebben geïnformeerd. Betrokkenen hebben aldus gehandeld in strijd met het fundamentele beginsel van objectiviteit.'

De Accountantskamer verklaart de klacht (voor dit onderdeel) gegrond en legt de maatregel van waarschuwing op.

Ook hier valt weer op dat de Accountantskamer vaststelt dat niet is gebleken dat de betrokken accountants niet objectief waren. Inhoudelijke kritiek op de werkzaamheden is er ook niet (zie ook r.o. 4.6.4). De betrokken accountants worden hier met name afgerekend op het niet voldoende vast-

leggen van de wijze waarop zij partijen over hun rol hebben geïnformeerd en dus op het ontbreken van dossiervastlegging ten aanzien van hoe zij omgingen met de (mogelijke) bedreiging voor hun objectiviteit.

4. Bemiddeling bij echtscheiding

Op 18 november 2016 legt de Accountantskamer een maatregel van berisping op naar aanleiding van een tegen een accountant ingediende tuchtklacht.⁵ De casus is als volgt: Een man en een vrouw bezitten samen een koeriersbedrijf, waarbij de man de meerderheid van de aandelen bezit. De relatie loopt spaak, waarna de accountant aanbiedt te bemiddelen. Nadat eerst overeenstemming is bereikt over de overdracht van de aandelen door de vrouw aan de man voor EUR 310.000, mailt de accountant vervolgens de vrouw dat de man bereid is slechts EUR 275.000 te betalen. De vrouw dient een klacht in bij de Accountantskamer omdat de accountant niet heeft onderkend dat er inzake de werkzaamheden in verband met de scheiding tussen de man en de vrouw sprake was van tegenstrijdige belangen en mede daardoor zijn rol als bemiddelaar niet juist heeft uitgevoerd. De motivering van de Accountantskamer (r.o. 4.8-4.10 en ingekort voor de leesbaarheid) is als volgt:

4.8 De Accountantskamer overweegt (zoals zij al eerder heeft gedaan) dat een openbaar accountant van een entiteit met twee of meer bestuurders/aandeelhouders die optreedt voor die entiteit én die bestuurders/aandeelhouders, op grond van de VGC voortdurend bedacht moet zijn op mogelijke bedreigingen voor de naleving van de fundamentele beginselen vervat in (zowel) de VGC (als haar opvolgster de VGBA). In het bijzonder moet in dit verband gedacht worden aan het (dreigen te) ontstaan van belangenconflicten tussen de bestuurders/aandeelhouders en daarmee de kans op niet naleving van het fundamentele beginsel van objectiviteit als bedoeld in artikel A-100.4 onder b. van de VGC. Doen zich op enig moment bedreigingen voor het niet naleven van de fundamentele beginselen voor, dan treft de accountant (in de terminologie van artikel A-100.2 van de VGC) waarborgen die de bedreiging wegnemen of terugbrengen naar een aanvaardbaar niveau. De accountant legt een bedreiging van niet te verwaarlozen betekenis, de naar aanleiding daarvan getroffen waarborgen en zijn conclusie vast.

4.9 De Accountantskamer begrijpt dat betrokkene de [...] door hem onderkende bedreigingen in

4. ECLI:NL:TACKN:2016:95, uitspraak Accountantskamer d.d. 23 september 2016.

5. ECLI:NL:TACKN:2016:110, uitspraak Accountantskamer d.d. 18 november 2016.

een [...] logboek heeft willen vastleggen. Daargelaten het antwoord op de vraag of betrokkene daarin ook de getroffen waarborgen en zijn conclusie (in afdoende mate) heeft vastgelegd, is de Accountantskamer van oordeel dat de door betrokkene getroffen waarborgen in het onderhavige geval onvoldoende zijn geweest om die bedreigingen tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen.

4.10 De Accountantskamer is van oordeel dat [...] betrokkene in een situatie als de onderhavige als waarborg ter zake de prominent aanwezig zijnde bedreiging voor de naleving van het fundamentele beginsel van objectiviteit de door hem te verrichten werkzaamheden met betrekking tot de echtscheiding vooraf in een afzonderlijke opdrachtbevestiging had moeten vastleggen, waarin hij duidelijk had aangegeven wat zijn (voorgenomen) beperkte rol in dat proces was en welke werkzaamheden door een andere professional gedaan hadden moeten worden.

Dat de accountant hier een zwaardere maatregel krijgt opgelegd dan in de twee voorgaande uitspraken zal ermee te maken hebben dat de Accountantskamer duidelijk ongelukkig is met de door de accountant gehanteerde methode van waarden van de aandelen (die zo op het eerste gezicht ook niet gunstig voor de echtgenote lijkt).

5. Samenvattend

De hiervoor uiteengezette procedures bij de Accountantskamer laten allemaal een vergelijkbaar stramien zien:

- er is sprake van partijen die (mogelijk) tegengestelde belangen hebben;
- die tegenstelling manifesteert zich op het moment waarop de accountant de cliënt- en opdrachtrelatie aanging nog niet in expliciete belangenconflicten;
- op het moment dat belangenconflicten later wel ontstaan wordt door de accountant, volgens het stramien dat de VGBA daarvoor geeft (art. 21-22), geen (zichtbare) beoordeling van de bedreigingen uitgevoerd en evenmin een vastlegging gemaakt;
- de accountant stelt ook geen (zichtbare) maatregel in om de bedreiging tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen.

Dit soort situaties komt vaak voor. Juist daarom is het zo opmerkelijk dat veel accountants dit blijkbaar toch onvoldoende (tijdig) erkennen en daarom het treffen van (adequate) maatregelen achterwege laten. Zulks temeer omdat bijvoorbeeld het schriftelijk communiceren over de eigen rol van de accountant niet bewerkelijk is en veel gedoe achteraf kan voorkomen.

Overigens kan het uitvoerig bespreken van de werkzaamheden met alle partijen en het voorleg-

gen van concepten in voorkomende gevallen best de objectiviteit helpen borgen, zeker als het gaat om zakelijke kwesties tussen goed ingevoerde partijen die zich laten bijstaan door eigen adviseurs. Je kunt de vraag stellen of de Accountantskamer in de eerste twee besproken zaken niet wat meer waarde aan de feitelijke gedragingen had kunnen hechten en wat minder aan de dossiervastlegging. Tezelfdertijd is die vastlegging een voorschrift en hadden de betrokken accountants zich veel ellende kunnen besparen als zij zich daar aan hadden gehouden.

6. Partij-accountant en objectiviteit

Van heel andere orde lijkt een recente uitspraak van de Accountantskamer⁶ waarbij een accountant als 'partij-accountant' wordt aangeduid, omdat hij voor een specifieke partij optrad. De klacht tegen deze accountant wordt door de Accountantskamer ongegrond verklaard.

Deze uitspraak lijkt door de Accountantskamer bedoeld om richtinggevend te zijn voor partij-accountants en verdient dus een aparte noot.⁷ Wij signaleren nu even de motivering (r.o. 4.5 (ingekort)):

'Dit verduidelijkt te meer [...] dat [...] betrokkene enkel en alleen in opdracht van en namens koper kan hebben gehandeld. Daarbij is, naar het oordeel van de Accountantskamer, de jurisprudentie die ziet op accountants die in hun zakelijke betrekkingen zelf deelnemen aan het rechtsverkeer, van overeenkomstige toepassing. Volgens die vaste jurisprudentie van de Accountantskamer, thans toegespitst op het onderhavige geval, kan het door een accountant – al dan niet in rechte – innemen van een civielrechtelijk standpunt namens zijn cliënte, behoudens bijzondere omstandigheden, in het kader van de door hem in acht te nemen fundamentele beginselen van integriteit en professionaliteit, niet tot een gegrond tuchtrechtelijk verwijt leiden. Van dergelijke bijzondere omstandigheden is onder meer sprake indien geoordeeld zou moeten worden dat een door een accountant ingenomen standpunt bewust onjuist of misleidend, en dus te kwader trouw, blijkt te zijn, of, naar zijn aard bezien, moet worden opgevat als het accountantsberoep in diskrediet brengend. Voorts heeft te gelden dat onder bijzondere omstandigheden ook de fundamentele beginselen van objectiviteit en of vakbekwaamheid en zorgvuldigheid kunnen zijn geschonden, en dat zulks ook het geval kan zijn, indien betrokkene weliswaar niet bewust onjuist of misleidend een standpunt heeft ingenomen, maar hem wel in sterke mate verweten kan worden een onjuist of misleidend standpunt te hebben ingenomen.'

6. ECLI:NL:TACAKN:2017:3, uitspraak Accountantskamer d.d. 9 januari 2017.

7. De auteurs zullen zich beijveren die in de komende periode te schrijven.

Hieruit blijkt dat de accountant kan optreden voor een specifieke partij. Merk daarbij op dat wel (anders dan in de drie hierboven besproken gevallen) sprake moet zijn van de volgende omstandigheden:

- de accountant handelt namens een partij, maar niet tegelijkertijd ook voor andere partijen die bij de casus betrokken zijn (en tegengestelde belangen hadden);
- het is voor alle partijen en derden duidelijk dat de accountant namens die partij optreedt;
- de accountant heeft dan meer bewegingsvrijheid, maar zal zich wel netjes moeten blijven gedragen. Onjuistheden verkondigen mag bijvoorbeeld niet.

Met name het eerste punt lijkt ons cruciaal, wil een rol als partij-accountant – binnen de fundamentele beginselen van de VGBA – mogelijk zijn.

Het kan daarbij bijvoorbeeld zinvol zijn dat de accountant zich ervan overtuigt dat de klagende partij zich laat bijstaan door een deskundig adviseur (of hem dat adviseert).

7. Hoe te handelen in de praktijk?

Zeker in het MKB zijn accountants vaak het eerste aanspreekpunt. Zij vervullen daarbij ook een nuttige rol in het glad strijken en oplossen van potentiële conflicten. Zij kunnen die rol juist ook vervullen omdat ze als accountant objectief moeten zijn; dat kan de betrokken partijen net het vertrouwen geven dat nodig is om zaken op te lossen. Het is bepaald niet de bedoeling dat accountants daarmee ophouden. Gelukkig biedt de regelgeving ze ook voldoende ruimte om die – waardevolle – maatschappelijke rol daar waar te maken. Accountants zijn daarbij aan regels gebonden; dat maakt het vervullen van die rol ook mogelijk. Concreet moet met name voorkomen worden dat ze in (potentiële) geschillen zelf ter discussie komen te staan, dat hun objectiviteit in twijfel wordt getrokken. Voorwaarde daarvoor is wel dat ze niet tegelijkertijd werkzaamheden verrichten voor partijen met conflicterende belangen zonder zich daar rekenschap van te geven en adequate maatregelen te treffen.

Uiteraard komt een casus over het algemeen pas bij de Accountantskamer als de problemen tussen de partijen met conflicterende belangen zodanig zijn opgelopen dat ze (ook) de accountant gelet op de rol die hij speelde door middel van een tuchtprocedure willen aanpakken. Dan komt ook aan het licht of de accountant de bedreiging voor zijn objectiviteit onderkend heeft en hoe hij daarmee is omgegaan. Veel omvangrijker is ongetwijfeld het aantal situaties waarbij de accountant evenmin (tijdig) bedreigingen constateert en het conceptuele raamwerk niet toepast zonder dat dit tot een gang naar de Accountantskamer leidt.

Het element 'tijdigheid' roept de vraag op: wanneer moet de accountant in dit verband het conceptuele raamwerk toepassen? Het is het beste dat in een vroeg stadium te doen, liefst bij de opdrachtaanvaarding, al zal de accountant zijn positie bij wijzi-

gende omstandigheden ook steeds moeten heroverwegen. Een accountant die pas gaat nadenken over bedreigingen en het treffen van maatregelen op het moment dat zich daadwerkelijk belangenconflicten gaan voordoen kan daarmee te laat zijn, al geldt dan wel het adagium 'beter laat dan nooit'.

Uiteraard varieert de vraag of, en zo ja welke, maatregelen getroffen moeten worden naarmate de belangentegenstelling intensievere vormen aanneemt. Wij verduidelijken dat met enkele voorbeelden. We gaan daarbij uit van een BV met twee aandeelhouders, maar de casuïstiek is uiteraard toepasbaar op andere rechtsvormen en situaties.

- A. een accountant van een BV met twee aandeelhouders, die beiden ook klant zijn;
- B. een accountant van een BV met twee aandeelhouders, waarvan er één klant is van de accountant, zonder dat er concrete belangentegenstelling is;
- C. diezelfde situatie, maar nu is er een belangentegenstelling (één van de aandeelhouders is ook de bestuurder en wil meer salaris) zonder conflict;
- D. diezelfde situatie en de aandeelhouders krijgen ruzie.

A. De BV en beide aandeelhouders zijn klant

Dit komt heel vaak voor. Er zou hier in theorie wel in de toekomst een bedreiging kunnen ontstaan voor de objectiviteit, maar het is nu ook weer niet de bedoeling dat de accountant allerhande mogelijke toekomstscenario's die wel eens tot een bedreiging zouden kunnen leiden doorexerceert. Anderzijds kunnen beide aandeelhouders – gegeven het laten prevaleren van hun eigen belang – wel potentieel een belangentegenstelling hebben. Hoewel niet noodzakelijk is het dus wel beter partijen te informeren over zijn positie.

B. De BV en één van de aandeelhouders zijn klant, geen concreet probleem

Hier zit de bedreiging wat meer ingebakken. In beginsel is deze constellatie niet bezwaarlijk, maar de accountant doet er hier goed aan schriftelijk vast te leggen wat zijn rol is, met name ook ten behoeve van de aandeelhouder voor wie hij niet optreedt. Het verdient aanbeveling dat de accountant bij opdrachtaanvaarding partijen informeert (en dit documenteert) over zijn verschillende rollen. Het zou dan ook de voorkeur hebben meteen al aan te geven dat hij geen rol zal kunnen vervullen indien sprake zou zijn van een belangentegenstelling die een te grote bedreiging vormt voor het zich houden aan de fundamentele beginselen.

C. De BV en één van de aandeelhouders zijn klant, er is een concrete belangentegenstelling

Wij geven als voorbeeld de situatie waar één van de aandeelhouders ook bestuurder is en meer salaris wil. Als zij het daar beiden over eens zijn en de accountant geen rol speelt in de discussie, is er niets aan de hand. Als de accountant evenwel bijvoorbeeld aanwezig is bij de bespreking waar dit ter

sprake komt ontstaat een concrete bedreiging voor zijn objectiviteit. Van zijn kant heeft de ene aandeelhouder belang bij een hoger salaris, de andere aandeelhouder en/of de vennootschap kunnen een ander belang hebben. Als daarover een dialoog ontstaat doet de accountant er goed aan vast te leggen welke rol hij daarin denkt te spelen en dat kort vast te leggen. Die rol zal overigens beperkt moeten zijn; de accountant kan tot op zekere hoogte modereren, hij mag ook zijn mening geven, maar als partijen niet tot elkaar komen, of als een partij aangeeft dat juist niet te willen, zal de accountant al snel moeten aangeven dat hij zich terugtrekt uit de discussie.

Wat hier bijvoorbeeld in onze visie niet zou kunnen is dat de accountant in dit voorbeeld zijn cliënt-aandeelhouder bijstaat in de discussie en tegelijkertijd als accountant van de BV optreedt (anders zou er geen bezwaar zijn). Een dergelijk optreden vraagt objectiviteit – ook (juist) naar beide aandeelhouders. En er is geen enkele belemmering om de aandeelhouder-cliënt door een ander te laten adviseren. Dat kan een kantoorgenoot zijn (zo lang het geen openlijk conflict wordt), mits dat wel de voorafgaande goedkeuring van de andere aandeelhouder heeft.

D. Een conflict tussen de aandeelhouders

Als er een conflict ontstaat wordt het ingewikkeld. In het algemeen geldt dat hoe groter de omvang van het conflict, hoe lastiger het zal zijn om als accountant een rol te blijven spelen.

Aan de ene kant lijkt het goed als de accountant kijkt of hij dan bijvoorbeeld kan bemiddelen. Het is veel waard als een echt conflict voorkomen kan worden en er vroeg een oplossing komt. De accountant is vaak de eerste die merkt als het misgaat en veel accountants helpen in dat soort situaties erger voorkomen. Zij verdienen in dat soort situaties ook het voordeel van de twijfel. De accountant doet er dan uiteraard wel verstandig aan om tevoren schriftelijk duidelijk te maken wat hij gaat doen (uiteraard voor zover mogelijk; soms komt iets staande een gesprek op). Dat gezegd zijnde neemt de accountant wel een zeker risico; een klacht is snel ingediend. Ook een niet-terechte klacht is bovendien belastend. Het advies om een andere bemiddelaar in te schakelen voorkomt dit probleem

zich dit onvoldoende (tijdig) realiseren nemen dan tuchtrechtelijk risico dat vaak eenvoudig te voorkomen was.

8. Concluderend

De accountant die niet tijdig constateert dat bij cliënten sprake is van verschillende belangen en dat daardoor belangenconflicten kunnen ontstaan, loopt een verhoogd risico op het onvoldoende (tijdig) onderkennen van de bedreigingen voor het fundamentele beginsel van objectiviteit. Essentieel is tijdig de situatie te beoordelen, adequate maatregelen te treffen en (minstens zo belangrijk) dit adequaat te documenteren. Die maatregelen kunnen variëren van het informeren van alle partijen (en het vragen van toestemming), tot het laten inschakelen van een deskundige van een ander accountantskantoor door partijen. Accountants die